

Forum Edukacyjne

Elektroniczny Magazyn

WODN w Sieradzu

Nr 2
Kwiecień
2020

*... forum dialogu,
miejsce wymiany myśli, przestrzeń prezentacji stanowisk
i koncepcji pedagogicznych...*

Spis treści

Organizacja i realizacja pomocy psychologiczno – pedagogicznej z perspektywy aktualnych przepisów prawa oświatowego.....	2
Przydatne linki.....	8
Zasoby i przedsięwzięcia Biblioteki Pedagogicznej w Sieradzu i jej Filii we współpracy z lokalnymi poradniami psychologiczno - pedagogicznymi	8
Zasoby ORE	9
DOBRE PRAKTYKI - WYMIANA DOŚWIADCZEŃ	9
Moje spotkania z Golden Five	9
Pomagając innym, pomagasz sobie.....	12
Pomoc logopedyczna.....	15
Scenariusz: Wychowanie fizyczne (z dostosowaniami)	19

Szanowni Państwo

Wiosenny – drugi numer naszego czasopiśma, poświęcony jest **realizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w przedszkolach, szkołach i placówkach.**

Jak przeczytają Państwo w artykule dr Violetty Florkiewicz - *Organizacja i realizacja pomocy psychologiczno – pedagogicznej z perspektywy aktualnych przepisów prawa oświatowego*, realizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej to „ustawiczne poszukiwanie inspiracji do kolejnych zajęć, alternatywnych rozwiązań, nowych

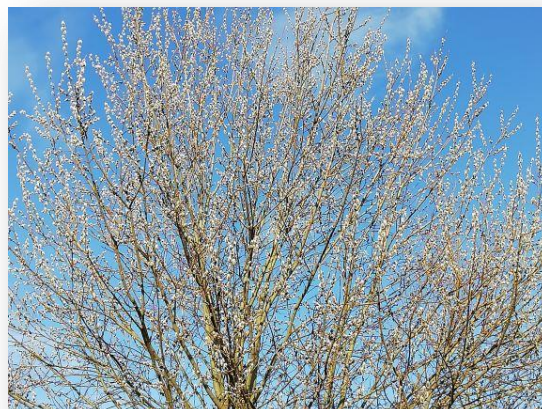
ćwiczeń, zabaw, oryginalnych pomocy. To również troska i wątpliwości, czy oferowane propozycje są zgodne z potrzebami dzieci, czy okażą się efektywne w procesie terapii oraz szereg innych pytań, które codziennie nurtują nauczycieli, terapeutów, rodziców, opiekunów”.

W dziale DOBRE PRAKTYKI – WYMIANA DOŚWIADCZEŃ, znajdą więc Państwo opisy działań z wychowankami zrealizowanych przez nauczycieli praktyków.

Zamieszczamy również dla przypomnienia lub inspiracji kilka przydatnych (być może) linków.

Polecamy w tych trudnych dla nas wszystkich czasach lekturę dzieł niezwykłego pedagoga – Janusza Korczaka <https://wolnelektury.pl/katalog/autor/janusz-korczak/>, dostępnych bez ograniczeń na stronie cyfrowej biblioteki Wolne Lektury.

Wiesława Chlebowska

Wierzbą przy ul 3 Maja w Sieradzu fot. Wiesława Chlebowska

Organizacja i realizacja pomocy psychologiczno – pedagogicznej z perspektywy aktualnych przepisów prawa oświatowego

Violetta Florkiewicz

Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, to szansa na doświadczenie wielu ciekawych emocji, możliwość obserwacji budzącego się z uspienia potencjału oraz perspektywa budowania w dziecku poczucia: *jestem, potrafię, działam*.

Z drugiej strony, to ustawiczne poszukiwanie inspiracji do kolejnych zajęć, alternatywnych rozwiązań, nowych ćwiczeń, zabaw, oryginalnych pomocy. To również troska i wątpliwości, czy oferowane propozycje są zgodne z potrzebami dzieci, czy okażą się efektywne w procesie terapii oraz szereg innych pytań, które codziennie nurtują nauczycieli, terapeutów, rodziców, opiekunów.

Aktualne badania (Figiel A., 2019) wskazują, iż wspomniane obawy są wysoce uzasadnione. Z terapii bowiem, korzystają coraz częściej dzieci mocno zróżnicowane pod względem *neuronietykowości*, której przejawami są, np.: ADHD, zaburzenia integracji sensorycznej, zespół Aspergera, autyzm, dysleksja, dysgrafia, zespół FAS, ACC oraz szereg innych.

Stąd coraz częściej, nie tylko środowiska pedagogiczne nurtuje pytanie: „Dlaczego w ostatnich latach obserwujemy bardzo niepokojący wzrost liczby uczniów, wymagających specjalnego wsparcia?”

Mamy przecież XXI wiek - czas wspaniałego rozwoju nauki, w którym człowiek dokonuje szeregu niezwykłych odkryć, rozwój techniki „wyprzedza” nieomal myśl ludzką, tworzymy wirtualne światy, coraz dalej zanurzamy się w głębinach morskich i sięgamy do gwiazd.

Dokładnie w tym samym czasie, w podobnym tempie rośnie liczba dzieci, które nie potrafią czytać ze zrozumieniem, nie korzystają ze swoich zasobów poznawczych, by w twórczy sposób kreować otaczającą rzeczywistość. Ich postrzeganie ma postać prostej percepcji bez kognitywnej refleksji i właściwie ustawicznie wymagają dodatkowego wsparcia.

Dlaczego? Paradoksalnie, to właśnie ów niezwykle rozwój jest jedną z głównych przyczyn wspomnianych problemów.

Jak kształtować bowiem procesy poznawcze, wrażliwość, uczucia wyższe, myślenie abstrakcyjne, skoro rozwój intelektualny przebiega głównie w sferze kultury obrazkowej?

Jak osiągnąć harmonijny rozwój, jeśli percepcję świata coraz bardziej ograniczamy do wirtualnej rzeczywistości, bazując tylko na konkrecie, a aktywność ruchowa dzieci sprowadza się do wygodnego siedzenia przed komputerem i otwierania nowych aplikacji? (Bocianowicz A., 2014)

Zdarza się, że trzylatek widząc siedzącego na szybie motyla, próbuje go „rozciągnąć” między paluszkami (tak, jak powiększa obraz na ekranie komputera) i mówi: „Nie da się go powiększyć, popsuł się.” Podobne pytania i przykłady można mnożyć.

Tymczasem dziecko dla prawidłowego rozwoju potrzebuje przede wszystkim ruchu i ciągłego doświadczania świata wszystkimi zmysłami. Carol Kranowitz (2012) bardzo trafnie ujęła ową prawidłowość w jednym zdaniu: „Tak samo jak ptaki muszą latać, a ryby pływać, dzieci muszą się ruszać i dotykać świata.”

Niestety powyższa zasada coraz częściej jest łamana, a skutki wspomnianego postępowania już obserwujemy. Przepętnione poradnie specjalistyczne, gabinety terapeutyczne, niepokojąco poszerzający się wachlarz specjalnych potrzeb edukacyjnych, a przede wszystkim szybko rosnąca liczba dzieci z wyzwaniami rozwojowymi.

W tej sytuacji optymizmem napawa fakt, iż oprócz rodziców, nauczycieli, pedagogów, specjalistów, problem zaczynają również dostrzegać przedstawiciele MEN.

W szeregu rozwiązań prawnych wskazują potrzebę zwrócenia uwagi na uczniów z różnymi problemami. Z większą szczodrością dofinansowują również działania podejmowane w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w tym zajęcia specjalistyczne.

Korzystając zatem z zielonego światła, przygotujmy dla naszych uczniów przestrzeń edukacyjną na miarę ich potrzeb, tak by wszystkie dzieci mogły się cieszyć z nowych doświadczeń i maksymalnie rozwijać swoje zdolności.

Niestety na drodze do realizacji wspomnianego planu skrojonego na miarę możliwości dziecka, pojawia się sporo „ale”. Pierwszym z nich są przepełnione klasy oraz przepełniona/przetadowana podstawa programowa.

Stąd już na początku, należałoby podjąć decyzję objęcia ucznia z problemami edukacyjnymi dodatkową pomocą w formie zajęć specjalistycznych lub dydaktyczno – wyrównawczych.

Postępowanie w procesie organizacji i realizacji pomocy dedykowanej dla wspomnianej grupy uczniów można ująć w formie algorytmu, którego propozycję zamieszczam poniżej.

Ryc. 1 Algorytm postępowania w procesie organizacji i realizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (opracowanie własne).

Charakterystyka głównych procesów ujętych w algorytmie, stanowi przedmiot dalszej części artykułu.

Pierwsze działanie w przebiegu organizacji pomocy psychologiczno - pedagogicznej dotyczy analizy wybranych dokumentów prawa oświatowego.

W odniesieniu do powyższej kwestii polecam Państwu lekturę kilku, aktualnie obowiązujących rozporządzeń:

- Rozporządzenia MEN z dnia 9 i 28 sierpnia 2017 roku zmieniające Rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach,

- Rozporządzenia MEN z dnia 29 sierpnia 2019 roku oraz z dnia 25 sierpnia 2017 w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji,
- Rozporządzenie MEN z dnia 13 lutego 2019 roku zmieniające Rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, (które dotyczy głównie organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w szkołach ponadpodstawowych).

Kolejnym ważnym aspektem w omawianym procesie jest zapoznanie się z zakresem zadań, wpisujących się w poszczególne funkcje, tj.: wychowawcy klasy, specjaliści realizującego zajęcia z różnych form pomocy, pedagoga szkolnego, psychologa, itd.

Najszerzy zakres zadań został wpisany w rolę wychowawcy klasy, do której uczęszcza uczeń objęty wybraną formą pomocy. W ramach swoich zadań wychowawca:

- informuje nauczycieli innych przedmiotów o potrzebie udzielania uczniowi pomocy w trakcie bieżącej pracy (z powodu pojawiających się problemów w nauce),
- w sytuacji, gdy problemy dziecka nasilają się, wychowawca informuje dyrektora o potrzebie objęcia ucznia określoną formą pomocy psychologicznej,
- koordynuje działania podjęte w ramach pomocy psychologiczno pedagogicznej oraz gromadzi w (indywidualnej teczce ucznia) dokumentację związaną z jej realizacją.

Do zadań specjalistów udzielających uczniom pomocy psychologiczno – pedagogicznej należą w szczególności:

- dokumentowanie w dzienniku innych zajęć sposobów udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej,
- wspieranie nauczycieli realizujących obowiązkowe zajęcia edukacyjne

w dostosowaniu sposobów i metod pracy do możliwości psychofizycznych dziecka,

- przeprowadzenie dwukrotnie w ciągu roku oceny efektywności udzielanej pomocy psychologiczno – pedagogicznej i sformułowanie wniosków dotyczących dalszych działań, mających na celu poprawę funkcjonowania ucznia.

Kolejną kwestię stanowi sposób dokumentowania udzielanej pomocy psychologiczno – pedagogicznej. We wspomnianej sprawie sytuacja jest bardzo klarowna, gdyż tok postępowania został opisany, w aktualnych rozporządzeniach MEN, tj.: Rozporządzeniu z dnia 29 sierpnia 2019 r. zmieniającym Rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej rodzajów tej dokumentacji oraz Rozporządzeniu z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji.

Zgodnie z zapisami ujętymi w powyższych rozporządzeniach: indywidualnateczka ucznia oraz dziennik innych zajęć stanowią podstawowe dokumenty, w których gromadzimy informacje o sposobie realizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w odniesieniu do każdego ucznia.

Pozostałe rozstrzygnięcia w zakresie sposobu prowadzenia dokumentacji powinny wynikać z ustalonej w szkole instrukcji kancelaryjnej, określającej między innymi: pozostałe wzory dokumentów oraz zasady regulujące szczegółowe kwestie dotyczące miejsca przechowywania i zasad udostępniania dokumentów, z uwzględnieniem przestrzegania przepisów związanych z ochroną danych osobowych.

Obowiązujący w szkole obieg dokumentacji powinien określać również, sposób jej archiwizowania po zakończeniu roku szkolnego, miejsce i okres przechowywania dokumentacji według określonej kategorii archiwalnej.

Poinformowanie rodziców ucznia (w postaci pisemnej) o formach, zaplanowanym

okresie udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz tygodniowym wymiarze jej godzin, stanowi zakończenie etapu związanego z organizacją omawianej pomocy.

Realizację drugiego etapu, czyli wdrożenie zajęć w ramach poszczególnych form, podejmujemy po uzyskaniu pisemnej zgody rodziców.

W tym celu, wykorzystując wyniki diagnozy ujęte w opinii ppp lub orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego oraz własne rozpoznanie potrzeb i możliwości psychofizycznych uczniów, opracowujemy pro-

gram jego terapii. Dokonując diagnozy należy pamiętać, iż fundamentem działań w aspekcie rozpoznawania i zaspokajania potrzeb uczniów jest wdrożenie do praktyki założeń diagnozy funkcjonalnej. Uwzględnia ona całościowe spojrzenie na funkcjonowanie uczniów w środowisku edukacyjnym czyli rozpoznanie mocnych i słabych stron dziecka, jak również zidentyfikowanie czynników środowiskowych, które mogą korzystnie, albo niekorzystnie wpływać na jego rozwój.

Ryc. 2 Krótki opis zawartości - Indywidualnej teczki ucznia, który został objęty wybraną formą pomocy psychologiczno – pedagogicznej (opracowanie własne).

Ryc. 3 Kluczowe informacje zamieszczane w dzienniku, w którym dokumentujemy realizację określonej formy pomocy psychologiczno – pedagogicznej (opracowanie własne).

Wracając do programów należy podkreślić, iż są one obligatoryjnym elementem pracy specjalistów i nauczycieli w procesie realizacji określonych form pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

W tym miejscu należy podkreślić, iż ani zawartość programów, ani struktura zajęć terapeutycznych nie została jednoznacz-

nie sprecyzowana w przepisach prawa oświatowego.

Biorąc jednak pod uwagę aspekt ujednoliconych oczekiwań wobec wszystkich nauczycieli i specjalistów prowadzących wspomniane zajęcia, warto w programach ująć:

- określenie/opis celów terapeutycznych wynikających z diagnozy dziecka, które jednocześnie wskazują obszary kompetencji i umiejętności objętych terapią,
- wskazanie okresu czasu przeznaczonego na realizację programu,
- określenie metod pracy,
- wskazanie sposobów osiągania celów (przykładowe propozycje działań dla ucznia),
- wskazanie sposobów: ewaluacji programu, oceny efektywności jego realizacji oraz formułowania wniosków dotyczących dalszej pracy z uczniem.

Przygotowanie programów zgodnie z wspólnie opracowanym, jednolitym modelem pozwoli uniknąć różnic w ocenie projektów stworzonych przez specjalistów i nauczycieli różnych przedmiotów, dziedzin. Jedynym, nadrzędnym kryterium oceny będzie wówczas tylko specyfika określonej formy zajęć, determinowana odmiennością obszarów rozwoju, na które oddziałują poszczególni terapeuci, specjaliści, nauczyciele.

Od strony graficznej program może mieć dowolną formę, np.: tabeli, tekstu ciągłego z odniesieniem opisu do poszczególnych obszarów wspomagania ucznia, itd..

Poziom szczegółowości programu w każdym przypadku będzie zależał od doświadczenia specjalisty, jego swobody w wykorzystaniu metod pracy, inwencji, dostępnych pomocy oraz jego gotowości do elastycznego reagowania na potrzeby uczniów i czynione przez nich postępy.

Drugi etap działań ujęty w algorytmie, wieńczy realizacja programu, którego przebieg odnotowujemy w dzienniku zajęć.

Cały tok postępowania ukierunkowany na wspomaganie rozwoju dziecka, kończymy oceną efektywności podejmowanych działań. Opierając się na zapisach wskazujących obowiązek (w odniesieniu do uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego) dokonywania przez zespół, co najmniej dwa razy w roku wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania dziecka z uwzględnieniem oceny efektywności realizacji pomo-

cy psychologiczno – pedagogicznej oraz na obowiązek dyrektora przedstawienia radzie pedagogicznej nie rzadziej, niż dwa razy w roku ogólnych wniosków wynikających ze sprawowania nadzoru pedagogicznego, zasadnym jest, by ocena efektywności udzielanej dzieciom pomocy psychologiczno – pedagogicznej dokonywana była, co najmniej dwa razy w roku.

Wspomniana procedura działania pozwoli na monitorowanie postępów dzieci, racjonalne organizowanie wsparcia i szybkie reagowanie na ich bieżące potrzeby (Czarnocka M., 2018).

Przykładowe kryteria oceny efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej mogą dotyczyć:

- zgodności działań nauczyciela/specjalisty z przepisami prawa,
- adekwatności podejmowanych działań pod kątem zdiagnozowanych potrzeb uczniów,
- efektywności udzielanego wsparcia w odniesieniu do zaplanowanych celów terapeutycznych,
- spójności zastosowanych form pomocy, metod pracy z potrzebami i możliwościami uczniów.

Uwieńczenie podjętych aktywności stanowi analiza wyników i sformułowanie wniosków do dalszej pracy. Wśród najistotniejszych z nich warto wymienić:

- podjęcie decyzji o zakończeniu lub kontynuacji udzielania pomocy w określonej formie,
- wskazanie kolejnych, nowych form pomocy psychologiczno – pedagogicznej, którymi uczeń powinien być objęty w dalszym procesie edukacji, ze względu na pogłębiające się problemy,
- opracowanie propozycji zmiany sposobów udzielania pomocy, np.: w formie indywidualnej, w małych 2 – 3 grupach lub w większych zespołach,
- rekomendowanie zmiany wymiaru godzin lub częstotliwości udzielania pomocy w określonej formie,
- przedstawienie nowej propozycji: częstotliwości, formy, sposobów komunikowania się z rodzicami,

- określenie kolejnych, nowych obszarów wsparcia dziecka,
- zastosowania alternatywnych, innowacyjnych form lub metod pracy z dzieckiem,
- korekta działań podejmowanych w trakcie bieżącej pracy i/lub zintegrowanych działań nauczycieli i specjalistów w celu poprawy funkcjonowania ucznia,
- modyfikacja zasad współpracy nauczycieli i specjalistów na rzecz konkretnego dziecka/ucznia.

Ocena dotycząca efektywności udzielanej dzieciom/uczniom pomocy oraz wnioski dotyczące dalszej pracy, powinny być wpisane do dziennika zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Na zakończenie warto zwrócić również uwagę na pomoc, której potrzebują uczniowie podczas bieżącej pracy na lekcji. Świetnie, gdyby była ona spersonalizowana, oparta na profilu poznawczym ucznia.

Czasem już bardzo proste rozwiązania, np.: posadzenie ucznia w określonym miejscu klasy, właściwy sposób skonstruowania polecenia, umożliwienie uczniowi skorzystania z większej ilości czasu na wykonanie pracy, stworzenie możliwości korzystania z częstszych, króciutkich przerw podczas wykonywania zadania mogą stanowić duże ułatwienie dla dziecka.

Szczegółowy opis wsparcia pod kątem różnych profilach poznawczych uczniów zdecydowanie wykracza poza ramy niniejszego artykułu.

Stąd zapraszam Państwa do korzystania z szerokiej propozycji rozwiązań opracowanych dla wszystkich, 16 profili preferencji stronnych dzieci, które są dostępne na

stronie

https://budujsuccesszkolny.pl/?page_id=103

Wspomniany materiał mogą Państwo wykorzystać poszukując odpowiedzi na pytania stanowiące istotę indywidualizacji (Florkiewicz V, 2016).

Pierwsze: „Czego potrzebuje określony uczeń, by mógł się maksymalnie rozwijać?” i drugie: „W jaki sposób zaspokoić tę potrzebę?”

Działania zgodne z prawidłową odpowiedzią na powyższe pytania, zapewnią dziecku sukces edukacyjny na miarę jego możliwości oraz dostarczą poczucie satysfakcji zarówno, nauczycielom, dzieciom, jak również ich rodzicom.

Zajęcia z sensoplastyki w WODN w Sieradzu
Fot. Ewa Ruszkowska

Bibliografia:

1. Bocianowicz A., Metody stymulacji rozwoju intelektualnego dzieci, poprzez program podmiotowej edukacji kulturalnej, [w:] red. Welkop W., Przyszłość edukacji – Edukacja przyszłości, Łódź, 2014, ISBN 978-83-940080-1-7
2. Czarnocka M., Organizacja pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Praktyczny przewodnik dla szkół i przedszkoli, Warszawa, 2018, ISBN: 978-83-269-7314-7
3. Figiel A., Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w świetle zmieniających się przepisów prawa oświatowego, [w:] Edukacja humanistyczna, nr 1, Szczecin, 2019.
4. Florkiewicz V., Mój profil dominacji. Obrazkowy test do badania lateralizacji u dzieci i dorosłych, Gdańsk, 2016, ISBN 978-83-7134-814-3
5. Kranowicz C. S., Nie-zgrane dziecko. Zaburzenia przetwarzania sensorycznego – diagnoza i postępowanie, Gdańsk, 2012, ISBN 978-83-7744-015-5

Netografia:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 i 28 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej [dostęp 5.03.2019] <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=%E2%80%A2%09Rozporz%C4%85dzenie+MEN+z+dnia+9+i+28+sierpnia+2017>
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji [dostęp 5.03.2019] <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170001646>
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji [dostęp 5.03.2019] <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170001646>
4. Strona internetowa – Buduj sukces szkolny, [dostęp 5.03.2019] https://budajsukcesszkolny.pl/?page_id=103

Przydatne linki

Wiesława Chlebowska

Wg obowiązującego rozporządzenia (*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach*, Dz. U. z 2017 r., poz. 1591) pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest organizowana i udzielana we współpracy z:

- 1) rodzicami uczniów;
- 2) poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, zwanymi dalej „poradniami”;
- 3) placówkami doskonalenia nauczycieli;
- 4) innymi przedszkolami, szkołami i placówkami;
- 5) organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

Oto linki do zasobów Biblioteki Pedagogicznej w Sieradzu, w tym także do opisów realizowanych przedsięwzięć, w których uczniowie i nauczyciele mogą uczestniczyć (odbywają się cyklicznie lub można te zajęcia „zamówić” w ramach współpracy), a także do zasobów ORE.

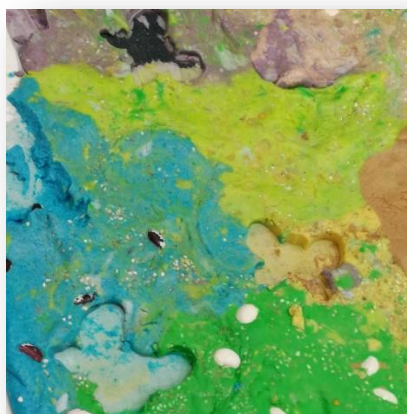
Zasoby i przedsięwzięcia Biblioteki Pedagogicznej w Sieradzu i jej Filii we współpracy z lokalnymi poradniami psychologiczno - pedagogicznymi

- <http://www.bpsieradz.pl/index.php/zestawienia> Tematyczne zestawienia bibliograficzne
- <http://ppppoddebice.pl/tworcze-zabawy-z-wierszami-tuwima/> Warsztaty dla dzieci
- <http://www.filiawielun.bpsieradz.pl/index.php?limitstart=0> Warsztaty dla nauczycieli na temat uzależnień dzieci i młodzieży
- <http://swiatelkodladzieci.pl/projekty/2015-2/bajki-bez-barier-opracowanie-i-wydanie-serii-bajek-dotyczacych-niepelnosprawnosci/bajki-bez-barier-czesc-i-zespol-aspergera/> Bajki bez barier

- <http://www.filiawielun.bpsieradz.pl/index.php/component/content/article/16-nowiny/nowiny/606-bajki-bez-barier-podsumowanie> Zajęcia z wykorzystaniem Bajek bez barier

Zasoby ORE

- <http://bc.ore.edu.pl/dlibra> Biblioteka Cyfrowa ORE
- <https://doradztwo.ore.edu.pl/> Portal doradztwo edukacyjno-zawodowe
- <https://www.ore.edu.pl/2018/02/uczen-ze-speporadnik-dla-dyrektorow-2/> Poradnik dla dyrektorów
- <https://www.ore.edu.pl/2017/11/uczen-ze-specjalnymi-potrzebami-edukacyjnymi-a-zmiany-w-prawie-oswiatowym-22/> Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
- <https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-i-wychowanie/uczen-ze-specjalnymi-potrzebami-edukacyjnymi/> Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
- <https://www.ore.edu.pl/2017/11/bank-dobrych-praktyk-materialy-do-pobrania/> Projekt Szkoła moim przyjacielem

Zajęcia z sensoplastyki w WODN w Sieradzu Fot. Ewa Ruszkowska

DOBRE PRAKTYKI - WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

Moje spotkania z Golden Five

Leszek Charko

Wyobraźmy sobie szkołę! Jakąś... hipotetyczną... dobrą..! Pozostaję z przekonaniem, że takie istnieją, chciałbym tylko takich! Oto nauczyciele...

Dobrzy! Przekonanie jak wyżej! Ci nauczyciele CHCĄ UCZYĆ i NAUCZYĆ swoich uczniów! I oto uczniowie! ICH UCZNIOWIE!

Oni CHCĄ SIĘ UCZYĆ i NAUCZYĆ!
Większość wybrała TĘ szkołę nie bez powodu. I?

Coś poszło nie tak! Widać to już po wynikach półrocza.

Co? Dlaczego? Kiedy? Jak? Wielu z nich zadaje sobie takie pytania (nadzieja mnie nie opuszcza, że myślę o tym i nauczyciele, i uczniowie, i... rodzice). Zainteresowane strony pozostają sfustrowane, rodzą się animozje, pojawia stres, rezygnacja. Słowem – NIESZCZĘŚCIE!

Odnoszę wrażenie, że program Golden Five stwarza okazję do zmiany - POZYTYWNEJ ZMIANY! Pozwala ustalić fakty (do czego służyć będą techniki socjometryczne), sprzyja refleksji, pobudza do działania, uzbrajając w narzędzia. Daje miejsce na podsumowanie i ewaluację.

Skąd to wiem?

Kilka miesięcy temu uczestniczyłem, w ramach kompleksowego wspomagania prowadzonego w naszej placówce, w szkoleniowej radzie pedagogicznej, której celem było poznanie rzeczowego Programu. Wreszcie, dając wiarę prowadzącej, a nam (gronu) i sobie szansę na rozpalenie "wychowawczego żaru", zostałem jego realizatorem. Podczas późniejszych warsztatów upewniłem się co do słuszności decyzji o uczestnictwie w tym projekcie.

Nie będzie to jednak dogłębna analiza programu Golden Five, ponieważ szczegółowe informacje można znaleźć na <https://www.ore.edu.pl/category/wydzialy/wydzial-wychowania-i-profilaktyki/golden-five/>.

Będzie to kilka uwag człowieka, który jest jednym z WAS!

Pracuję w Międzyszkolnej Bursie w Wieluniu. Jestem nauczycielem-wychowawcą grupy chłopców. ONI – to prawdziwy SKARB! Bogactwo charakterów, temperamentów, doświadczeń, emocji... Szans na ICH i MÓJ rozwój oraz pozytywną zmianę.

Programem Golden Five objęliśmy wszystkie grupy wychowawcze i wszystkich nauczycieli-wychowawców. Spośród nich (wychowanków) wytoniliśmy, używając technik socjometrycznych, osoby zahamowane i izolujące się,

wychowanków odrzuconych i akceptowanych oraz tzw. gwiazdy socjometryczne. Następnie z nich utworzyliśmy "piątki", w których znalazły się dwie osoby odrzucone lub izolowane, dwie osoby akceptowane (aktywne) oraz jedna by tak rzec, "średnia". Każda grupa wychowawcza miała swoje "piątki".

ONI, zaintrygowani nowym programem dla wychowawców, MY - wychowawcy, pełni zapału. Wybraliśmy spośród wielu propozycji znajdujących się w Programie, zasady, które umożliwią NAM indywidualny rozwój w pięciu kluczowych, bo decydujących o motywacji i postawach, obszarach.

Te obszary to: budowanie relacji, klimat społeczny w klasie (grupie wychowawczej), nauczanie dostosowane, rodzina – szkoła oraz zarządzanie klasą (grupą).

Analiza wyników wstępnych badań, wielogodzinne "wychowawców rozmowy", pomogły dokonać wyborów zasad adekwatnych i potrzebnych rozwojowi naszemu rozwojowi.

Wszystko przygotowane, ogarnięte.. jak mawiają nasi podopieczni!

Czas działać!

Przez kolejne tygodnie pracowaliśmy w ogóle, i z wybraną "piątką" w szczególności, stosując wobec niej określone (i wybrane!) zachowania. Po każdym tygodniu przychodził dla nas czas odpowiedzi na pytania w stylu: Co Twoim zdaniem udało Ci się zrealizować? Czego nie udało Ci się zrealizować? Na czym powinieneś się skoncentrować w następnym tygodniu?

I kolejny tydzień, i kolejna "piątka", kolejne podsumowania, czas na refleksję, dyskusję z koleżankami...

The end!

Czas na podsumowanie nr 1

Wśród zasad najczęściej wybieranych przez wychowawców były te z obszaru "Budowanie relacji" (przypadek?), np. "Posługuj się imieniem dziecka" (pewnie dlatego, że najłatwiej?!), "Przekazuj dziecku konstruktywną i pozytywną informację zwrotną", "Wykorzystuj 'złoty moment'" (by pokazać, że interesujesz się

dzieckiem), Mów dobrze o uczniu" (wychowanku), "Spróbuj zrozumieć punkt widzenia ucznia" (wychowanka.. oj, nie było łatwo, nie było!), czy "Staraj się zapamiętać o czym, mówiło Ci dziecko".

Z obszaru "Klimat społeczny" wybieraliśmy m in.: "Zachęć do uczestnictwa w akcjach prospołecznych", "Stwórz uczniom możliwości współpracy", "Dokonuj systematycznej promocji społecznej" (z czego jesteśmy zadowoleni, w czym jesteśmy dobrzy), "Zwiększaj wiedzę uczniów (o sobie nawzajem).

Rzadziej decydowaliśmy się na zadania z obszaru "Nauczanie dostosowane" (to raczej domena szkoły), np. "Daj uczniowi wybór" (pozwól wybrać rodzaj zadania, strategię pracy), czy "Zachęcaj uczniów do współpracy" (dzielenia się notatkami i do wzajemnej współpracy).

Z obszaru "Zarządzanie klasą" (grupą wychowawczą) podjęliśmy m in. zadanie "Zwróć uwagę i pochwal" (przed grupą, pozytywne lub pożądanе zachowanie).

Nie obyło się bez porażek i błędów. Postawieni w nowych sytuacjach wychowawczych, przechodziliśmy przez kolejne etapy złości, frustracji, zniechęcenia, rezygnacji... W końcu to osiem intensywnych, pełnych uwagi i zaangażowania tygodni. Osiem tygodni dla NAS!

WARTO BYŁO!

Podsumowanie nr 2

Wśród wielu wniosków z dotychczasowego przebiegu Programu na szczególną uwagę zasługują takie oto:

Staliśmy się bardziej empatyczni.

Lepiej poznaliśmy naszych podopiecznych.

Otrzymaliśmy informację, że jesteśmy dla nich ważni, lubiani, jesteśmy autorytetami lub możemy nimi być.

Otrzymaliśmy też wyjątkowy prezent – zaufanie!

Poprawiła się integracja w grupach wychowawczych, zaistniały lepsze relacje rówieśnicze. Rozwinęła się chęć współpracy.

Uczniowie szczególnie aktywni wyciszyli się, uspokoili.

Uczniowie wycofani stali się bardziej otwarci, chętni do rozmów i dzielenia się problemami.

Wzrosła samoocena wychowanków, zwłaszcza wcześniej odrzuconych.

Zaistniał "czas na przyjaźń".

A stan "na dziś"?

Uzbrojeni w NASZE osiem tygodni, wyruszyliśmy na spotkanie nowej, groźnej i nieznanej rzeczywistości! Rozmawiamy, dopingujemy się wzajemnie, czasem "tylko" pozdrawiamy.

Ale pozostajemy w niewymuszonym kontakcie! Przed nami egzamin z "socjometrii życia".

Chciałbym, żebyśmy go wszyscy zdali!

Na koniec zostawiłem sobie pytania: "Kto" wróci po tej wielodniowej nieobecności?

Jacy MY i czy MY?

Czekam!

Dziękuję wszystkim koleżankom, z którymi pozostaję w stałym i owocnym kontakcie za konsultacje oraz Pani Ewie Ruszkowskiej - za napęd!

"Do zobaczenia" na ciągle nieznanym, ale wielce intrygujących drogach wychowania!

Zajęcia z sensoplastyki w WODN w Sieradzu
Fot. Ewa Ruszkowska

Pomagając innym, pomagasz sobie

Aleksandra Frączek

W 2002 roku, w ramach realizowania własnych zainteresowań psychologią, podjęłam 5-letnie studia: Pedagogika Społeczna i Terapia Pedagogiczna. Syn miał 12 lat a córka 5 lat. Nie było łatwo pogodzić obowiązków domowych z nauką, ale czas pokazał, że było warto. Niespodziewanie, zaraz po obronie pracy dyplomowej znajoma zaproponowała mi zajmowanie się ich dzieckiem z autyzmem w ramach usług opiekuńczych w domu. Opieka przerodziła się z czasem w prowadzenie terapii behawioralnej pod nadzorem specjalisty analityka zachowania¹. Od tego momentu zaczęłam gromadzić wiedzę potrzebną do pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Z tą podopieczną „poszłam” do przedszkola i tak znalazłam się w palcówce oświatowej jako nauczyciel współorganizujący kształcenie specjalne.

Zbiegło się to z wejściem w życie pierwszego rozporządzenia z dnia 17 listopada 2010 roku w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. W 10-letniej praktyce zawodowej udzielałam pomocy psychologiczno-pedagogicznej trójce dzieci niepełnosprawnych (z autyzmem, niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i lekkim) na poziomie przedszkola.

W tym roku szkolnym wraz z podopieczną z zespołem Downa „poszłam” do klasy I, również w charakterze nauczyciela współorganizującego kształcenie specjalne. Mniejsze doświadczenie - bo dwuletnie - mam w prowadzeniu zajęć korekcyjno-kompensacyjnych i rewalidacyjnych oraz społeczno-emocjonalnych z 13-cioletnim dzieckiem z innymi potrzebami edukacyjnymi w wieku szkolnym i przedszkolnym, o których prowadzenie poprosiły mnie placówki oświatowe z terenu mojej gminy.

To czym pragnę się podzielić w tym artykule dotyczy mojego podejścia do pracy z dziećmi nietypowo rozwijającymi się. Na udzielanie dzieciom pomocy psychologiczno-pedagogicznej patrzę przez pryzmat obopólnych korzyści. Cała moja działalność terapeutyczna i pedagogiczna wspierała rozwój dzieci niepełnosprawnych. Podopieczni wzrastali we wszystkich sferach rozwoju. Podczas każdej diagnozy odnotowywany był progres. Dziecko z autyzmem funkcjonuje w rodzinie i komunikuje swoje potrzeby w stopniu zadawalającym dla rodziców. Chłopca z zaburzoną mową nauczyłam komunikacji alternatywnej PECS. Dziecko z Downem wspaniale zintegrowało się ze środowiskiem szkolnym. Dziewczynka zyskała sympatię uczniów nawet ze starszych klas. Od jednego z nich otrzymała w prezencie maskotkę, a na co dzień, podczas przerw, starsi koledzy przybijają z nią piątkę na przywitanie.

Tak naprawdę, to dzieci same się rozwijają, ja staram się im tylko zapewnić sprzyjające warunki. Ale jest jeszcze druga strona tego medalu, to podopieczni są powodem mojego rozwoju. I nie mam tu na myśli, tylko zdobytej wiedzy i umiejętności. Chodzi mi o doświadczenia związane z zachowaniami nieznanymi, nietypowymi, często trudnymi.

Ten obszar pracy zawsze pobudzał mnie do myślenia i poszukiwania rozwiązań. Stosowana Analiza Zachowania - studia i praktyka - nauczyły mnie docierania do przyczyn danego zachowania oraz zwracania uwagi na to, co pozytywne. Takie podejście umożliwia mi zrozumienie moich podopiecznych. Często pytam siebie: „Co to dziecko chce mi powiedzieć swoim zachowaniem?” Najczęściej sygnalizuje, że coś jest za trudne, za nudne, za dużo, za szybko. Woła o pomoc lub po prostu chce się bawić. Staram się patrzeć i słuchać, a czasami podążać za propozycją dziecka.

Obserwowanie i analiza własnych reakcji na zachowanie uczniów dostarczyła mi tematów do pracy nad samą sobą. Traktuję osoby, które spotykam jak lustro, w którym się przeglądam i które podpowiada

¹ Osoby zainteresowane tą częścią moich doświadczeń odsyłam do artykułu zamieszonego na Portalu Nauczyciela Przedszkola w 2017 roku pod tytułem „Moja przygoda z terapią behawioralną”.

mi, co mam jeszcze zmienić, poprawić w swojej osobowości, relacjach, komunikacji. Oczywiście wszystko to nie jest takie proste i łatwe, ale możliwe.

Zauważyłam, że gdy nie walczę, ale akceptuję dane zachowanie – mam na myśli zrozumienie i uszanowanie emocji dziecka, nawet złości – wówczas łagodniej następuje rozwiązanie sytuacji. Dziecko potrafi być wdzięczne za okazane zrozumienie, czego doświadczam w swojej praktyce. Dla mnie obcowanie z dziećmi, które są na swój sposób różne jest wielką lekcją szacunku i tolerancji dla odmienności.

Często łapię się na tym, że chciałabym, aby moi podopieczni dorównali dzieciom w normie. Wtedy przychodzi refleksja, że nie o to w tym chodzi, aby dorównywać innym. Każdy jest niepowtarzalny i ma swój los. Każdy z nas widzi świat innymi oczami. A tak się składa, że dzieci, z którymi miałam kontakt były radosne i szczęśliwe, takimi jakimi były.

Czy trzeba to zmieniać? Dzieci posiadają jeszcze jeden wyjątkowy dar – dar zabawy. Czas zabawy to wyjątkowe chwile, w których dziecko zatapia się bezgranicznie tracąc poczucie czasu. Nikt wtedy nie musi uczyć je skupienia uwagi. Oddają się tej czynności całkowicie. My dorośli chcemy odzyskać ten stan ćwicząc uważność – mindfulness lub poprzez medytację.

To właśnie zabawy uczę się od dzieci na nowo! Podopieczna z zespołem Downa z I klasy uwielbia wszelkiego rodzaju odgrywanie scenek, teatrzyków, zabawę paluszkami. Zaspakajam tę potrzebę dziewczynki wykorzystując elementy pedagogiki Froebela. Wykonałam we własnym zakresie tzw. dary Froebela, tj.: pozbiierałam drewniane klocki różnych kształtów, mąż przewiercił w nich dziurki, przez które można przewlekać sznurówki. W połączeniu ze szmatkami, patyczkami, plasteliną lub darami natury stwarzamy postacie i przedstawienie jakie chcemy. Korzystałam również z gotowych sylwet i scenariuszy zajęć z książki „Teatrzyki - wielka księga inspiracji. Propozycje animacji teatralnych i zabaw w oparciu o pedagogikę Froebela”, autorstwa K. Małek. Sylwety przyklepione do dużych, drewnianych wykałaczek i kawałek styropianu dają gotową scenę do odgrywania przedstawienia. Dzieci to uwielbiają. Gorąco polecam!

Inną ulubioną aktywnością dziewczynki jest rysowanie opowiadań. Wspomniana forma działania zrodziła się podczas spontanicznych rozmów wyłaniających się z kreowanego rysunku. Zabawa zaczyna się od tego, że dziewczynka rysuje to co umie i lubi, na przykład dom. Gdy zapytam, kto w nim mieszka; już zaczyna się opowieść.

Rysujemy ulubioną postać dziecka – Czerwonego Kapturka i kartka ożywa. Nasze ołówki, paluszki przemieszczają się i mówią. Pojawia się wilk – zmora dziecka i przepracowujemy emocje lęku. Dziecko jest sprawcą, kreatorem, współpracuje ze mną w tworzeniu historyjki. Emocje są prawdziwe, a rozwiązanie zależy od dziecka. Często słyszę od niego: „to nie tak było” i słucham innej wersji, dostosowuję się do nowego scenariusza, stworzonego przez uczennicę. Dziecko na samą myśl o takiej formie spędzania czasu podskakuje.

Dzieci zachwycają swoją żywiołowością, spontanicznością, ciekawością, pomysłowością i autentycznością. Gdzieś w życiu dorosłym zagubiliśmy te cechy. Ja za nimi tęsknię. Może właśnie dlatego pracuję z dziećmi. Z całą pewnością mogę powiedzieć, że rozwijam się razem z nimi – jakkolwiek by to nie brzmiało.

Do pracy w roli nauczyciela wspierającego bardzo dobrze przygotowały mnie szkolenia, które odbywałam w Wojewódzkim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Sieradzu. Do dzisiaj miło wspominam każdy wyjazd na warsztaty, seminaria czy konferencje. Nieocenione były dla mnie indywidualne konsultacje z pracownikami ośrodka, u których otrzymywałam wsparcie merytoryczne i metodyczne. Pomocną wiedzę i umiejętności do pracy z dziećmi o zaburzonym rozwoju nabyłam również na studiach podyplomowych ze Stosowanej Analizy Zachowania.

Nigdy nie szczędziłam środków własnych na zakup ciekawych pomocy dydaktycznych. Ostatnio zakupiłam program komputerowy „Porusz umysł Plus” z zeszytem ćwiczeń do wydruku. Wykorzystuje go do pracy na różnych poziomach umiejętności i potrzeb uczniów. Wyposażyłam się też w karty pracy do zajęć rewalidacyjnych Pewny Start: „Percepcja słuchowa”, „Funkcjonowanie społeczne”, „Orientacja przestrzenna” z poziomu I. Jestem z nich zadowolona – polecam. Wykupiłam rów-

niez roczny abonament na stronie superkids.pl i dzięki temu mam dostęp do ciekawych kart pracy na każdą okazję.

Bardzo ciekawe warsztaty prowadzi również Ośrodek Metodyczny Metris. Korzystałam u nich ze szkolenia: „Logogłoski”, „Melorytmiczna koncepcja wspomagająca naukę czytania”, „Muzyczna Koncepcja Edukacji Matematycznej”, „Sensoryczne pory roku”. Proponują bardzo ciekawe zabawy oparte na ruchu i muzyce, które są dokładnie opisane w publikacji z dotychczasową płytą.

Kolejną stroną udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom jest sporządzanie szczegółowej dokumentacji zgodnej z rozporządzeniami MEN. Ta praca w zespole razem z wychowawcą, logopedą czy innym specjalistą, to czasochłonne zajęcie, natomiast skutkuje dogłębniejszym poznaniem podopiecznych. Całość przekładała się na opracowywanie dokładniejszych programów terapeutycznych, a w efekcie końcowym, na widoczne postępy dzieci oraz satysfakcję nauczyciela, czy radość rodziców.

W pracy diagnostycznej korzystam z nowatorskiego narzędzia diagnostycznego - „VB-MAPP – Ocena osiągania kamieni milowych rozwoju i planowanie terapii. Program do oceny umiejętności językowych i społecznych dzieci z autyzmem i innymi zaburzeniami rozwoju” autorstwa Dr Mark Sundberg. Zakupiłam podręcznik i kwestionariusze do programu i sama uczyłam się nim posługiwać. Wspomniane narzędzie oparte jest na założeniach Stosowanej Analizy Zachowania oraz kamieniach milowych rozwoju. Dostarcza mierzalnych danych, pomaga zespołowi stworzyć IPET.

Zebrane dane przedstawione w formie graficznej pomagają określić, w jakim stopniu dane dziecko dokonuje rzeczywistych postępów oraz jakie nabyło umiejętności. Pozwala zauważyć bariery, przeszkadzające dzieciom w nauce oraz dokonać oceny gotowości do zmian. Mimo, że przeprowadzenie diagnozy zajmuje mi trochę czasu, cenię sobie w tym narzędziu to, iż rozbija umiejętności na pomniejsze (lista 900 umiejętności), co daje mi możliwość określenia na jakim etapie rozwoju (również wiekowym) jest dziecko w 16 sferach rozwoju. Polecam ten program.

Bardzo cenię sobie model pracy 1 na 1, czyli opiekowanie się jednym uczniem. Jest to sytuacja komfortowa dla mnie, jak również przynosi duże korzyści dziecku. Otrzymuje ono poczucie bezpieczeństwa, oparcia, zaufania, indywidualizację, „advokata” – stojącego w jego obronie, czy będącego wyrazicielem jego potrzeb, kształtującego jego wizerunek w oczach otoczenia.

W mojej praktyce zawodowej dokuczanie dziecku niepełnosprawnemu nie miało miejsca. Otoczenie go właściwą opieką, uwagą, szacunkiem sprawia, że może być spostrzegane przez inne dzieci jako ktoś uprzywilejowany. Takie są moje spostrzeżenia.

Natomiast jeśli chodzi o integrację ze środowiskiem szkoły ogólnodostępnej, to na przykładzie dziecka z zespołem Downa mogę powiedzieć, że jak dotąd (choć jest to dopiero drugie półrocze) proces integracji przebiega korzystnie dla obu stron. Dziecko rozwija się społecznie, dzieli się swoją radością i spontanicznym okazywaniem dobrych uczuć, a koledzy i koleżanki uczą się tolerancji, wyrozumiałości i akceptacji inności. Brzmi to jak bajka – prawda? Sama się tym zjawiskiem zachwyam.

Chylę czoła przed nauczycielami, którzy dopuszczali i obecnie dopuszczają moją obecność na swoich lekcjach. Zdaję sobie sprawę, że to dla nich sytuacja mało komfortowa, czasami zakłócająca istniejący porządek zajęć. Być może wiele dzieci nie ma takiego nauczyciela wspierającego właśnie dlatego, że nie wszyscy nauczyciele życzą sobie, aby ktoś obserwował, to co oni robią. Dlatego, tym bardziej z tego miejsca pragnę im za wszystkie działania podziękować – to piękny gest w kierunku dzieci niepełnosprawnych.

W tym miejscu, nie mogę pominąć mojego szkolenia, jakie odbieram dzięki obserwacji zajęć (studia z praktyką z zakresu nauczania przedszkolnego i początkowego za darmo!).

Na pochwałę zasługują także rodzice, z którymi współpracowałam. Zawsze były to osoby bardzo oddane i zaangażowane w proces wspierania swoich dzieci poprzez pracę z nimi w domu, w palcówkach poza przedszkolem, czy szkołą. Zawsze wdzięczni

za każdą pomoc udzieloną ich dzieciom oraz zaangażowane w życie palcówki.

Podobnie jak dzieci niepełnosprawne widzą świat inaczej, tak każdy z nas dorosłych, również posiada inną jego percepcję. Właśnie przedstawiłam moje spojrzenie na temat udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom na podstawie własnych doświadczeń. Obecnie dzieci niepełnosprawnych przybywa więc rola nauczyciela współorganizującego proces kształcenia specjalnego, zaczyna nabierać większego znaczenia.

Niełatwo sprostać temu wyzwaniu w obecnej rzeczywistości. Życzę sobie pielęgnowania w dzieciach tego co najpiękniejsze, a innym refleksji nad tym, dlaczego robią to, co robią.

Konferencja Empatyczna edukacja
w Zduńskiej Woli fot. Ewa Ruszkowska

Pomoc logopedyczna

Monika Jama

logopeda oświatowy

W placówkach oświatowych takich jak szkoły, czy przedszkola dla uczniów, którzy przejawiają trudności i niepowodzenia szkolne wynikające z różnorodnych przyczyn prowadzona jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna. Do udzielania takiej pomocy zatrudnieni są placówce nauczyciele oraz specjaliści: pedagog, psycholog, logopeda, socjoterapeutka i inni.

Pomocy dla dziecka szukają rodzice i nauczyciele, wychowawcy zauważający problem i zaniepokojeni tym, co się dzieje z dzieckiem, jego kłopotami w radzeniu sobie z wymaganiami stawianymi w szkole. Pierwszy krok jaki należy podjąć, to rozpoznanie potrzeb dziecka i skierowanie go do określonej formy pomocy organizowanej w szkole. Skuteczność działań pomocowych jest uzależniona od współpracy dziecka z dorosłymi, a także z jego rodzicami.

Uczniowie, którzy nie radzą sobie z wymaganiami szkolnymi, to często ci, u których stwierdza się zaburzenia mowy powodują-

ce zakłócenia komunikacji językowej oraz utrudniające naukę czytania i pisanie.

Formą pomocy dla wspomnianej grupy uczniów są zajęcia logopedyczne. Nauczyciele, którzy je prowadzą powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje i przygotowanie. Wielkość grupy terapeutycznej liczy do 4 uczniów, a zajęcia trwają 45 minut. Ważne jest, by jak najwcześniej rozpocząć świadome usprawnianie mowy oraz korygowanie jej wszelkich zaburzeń. Wczesne rozpoznanie i dobrze prowadzone zajęcia mogą znacznie wyrównać opóźnienia rozwojowe dziecka.

Ujmując problem w aspekcie usprawniania i stymulacji, warto zaznaczyć, że o rozwój mowy dziecka należy troszczyć się już od chwili jego urodzenia. Nieprawidłowa ciąża i poród, stan noworodka oceniany poniżej 8 punktów w Skali Apgar, brak odruchów fizjologicznych lub odruchy patologiczne z obszaru twarzy są wystarczającym powodem, do wystąpienia niepokoju i obaw o prawidłowy przebieg rozwoju mowy. Przed pojawieniem się mowy, należy zadbać o właściwy sposób karmienia dziecka oraz rozwój funkcji wokalizacyj-

nych przedmownych, tj.: głożenie i gaworzenie. Jeśli mowa będzie kształtować się bez ich stymulacji, to prawdopodobnie z wyraźnymi zaburzeniami.

Brak odruchu ssania i trudności w karmieniu piersią (nie wynikające z winy matki) są wskazaniem do podjęcia ćwiczeń usprawniających aparat artykulacyjny od pierwszej doby życia. Ważne więc jest dokładne sprawdzenie budowy i funkcjonowania artykulatorów u noworodka, a w przypadku braku odruchu ssania lub połykania należy je pobudzać. Często będzie to jedynie, konieczne i wystarczające zwrócenie uwagi na rozwój funkcji pokarmowych, które stanowią podstawę rozwoju artykulacji na pierwszym etapie kształtowania się mowy dziecka.

Rozwój mowy powinien być ukończony w wieku 6 lat, a z pewnością, gdy dziecko rozpoczyna naukę szkolną. Rodzicom noworodka pierwszych i ważnych informacji, powinien udzielać lekarz pierwszego kontaktu- neonatolog i pediatra, który bada dziecko i obserwuje jego rozwój.

To on jako pierwszy powinien zwrócić uwagę na:

- warunki anatomiczne w obrębie jamy ustnej,
- odruchy z obszaru twarzy, istotne dla rozwoju artykulacji (odruch ssania, otwierania ust, odruchy wargowe, żuchwowe, połykania, wysuwania języka, reakcje słuchowe),
- znaczenie karmienia piersią i oddychania przez nos,
- rozwój funkcji przedniojęzykowo wokalizacyjnych – głożenia i gaworzenia.

Dziecko karmione piersią, co najmniej do 8 miesiąca życia ma zapewnione optymalne warunki do kształtowania się umiejętności artykulacyjnych. Poza przyjmowaniem pokarmu, poprzez ssanie usprawnia sobie język i wargi, przygotowując je do najbardziej precyzyjnych czynności artykulacyjnych. Usprawniany przez ssanie język staje się elastyczny i sprawny na tyle, że dziecko może go pionizować. Równocześnie wyćwiczony mięsień okrężny ust zamyka je, co zapewnia możliwość oddychania przez nos. Sprawny aparat mowy bierze czynny udział w tworzeniu produkcji

przedniojęzykowych, czyli głożenia i gaworzenia.

W wyniku patologii zaistniałej w okresie niemowlęcym (nieprawidłowe odruchy, sztuczne karmienie, oddychanie przez usta) obserwuje się u dzieci:

- niewystępowanie lub znaczne zaburzenie funkcji przedmownych (głożenia i gaworzenia),
- nieprawidłową artykulację w postaci wady takiej jak: seplenienie międzyzębowe, boczne, płaskie **r** itp., bądź opóźnienie rozwoju systemu fonetycznego,
- opóźnienie rozwoju analizatora słuchowego w wyniku nieprawidłowych doświadczeń motorycznych, co w wieku szkolnym jest powodem trudności w pisaniu.

Rodzaj wady wymowy jest wyraźnie uzależniony od charakteru dysfunkcji językowej i wad zgryzu. Płaskie ułożenie języka podczas wszystkich czynności fizjologicznych, a więc połykania i w czasie spożycia jest przyczyną wad w artykulacji głosek wymagających pionowej pracy języka.

Trzeba zdać sobie sprawę z tego, iż dziecko 3-letnie i starsze kierowane na zajęcia logopedyczne ma już za sobą najkorzystniejszy wiek dla rozwoju mowy, i w tym okresie można już tylko korygować występujące nieprawidłowości.

Natomiast poprzez prawidłową stymulację w okresie niemowlęcym, można doprowadzić do rozwoju mowy na miarę możliwości dziecka.

Propozycje zabaw logopedycznych dla dzieci najmłodszych:

- **Zabawa „Wąchanie kwiatów”** (ćwiczenia mobilizujące aparat oddechowy- wdech i wydech pogłębiamy wdech, wydłużamy wydech).

Przebieg zabawy: dzieci stoją lub siedzą obok kwiatów, starsze mogą wąchać na niby kwiaty z bibułki. Powoli wciągają powietrze nosami i równie powoli, aby jak najdłużej zapamiętać ich zapach, robią wydech.

- **Zabawa „Wietrzyk”** (ćwiczenia mobilizujące aparat oddechowy, ma na celu naukę zróżnicowania fazy wdechowej i wydechowej).

Zabawa polega na wydmuchiwaniu kolorowych skrawków papieru, np.: w kształcie liści lub kwiatowych płatków z chropowatej powierzchni. Każde dziecko otrzymuje rurkę i przy jej pomocy ma zdmuchnąć 10 papierków. Zwycięzcą jest dziecko, które w czasie jednego wydechu zdmuchnie jak najwięcej papierków. Ilość skrawków papieru zmienia się w zależności od wieku i stopnia zaawansowania ćwiczeń.

- **Zabawa „Echo”** (ćwiczenia fonacyjne).

Zabawa polega na tym, że dzieci głośno artykułują poszczególne głoski, a następnie powtarzają je ciszey. Tak jak „robi” to echo, np.: a (głośno) i a (cicho), itd.

- **Zabawa „Chory miś”** (ćwiczenie podniebienia miękkiego).

W zabawie wykorzystuje się symulację kaszlu przy wysuniętym na zewnątrz jamy ustnej języku i chrapanie na wdechu i wydechu.

Przebieg zabawy: dzieci pokazują, jak kaszle chory miś, wówczas przychodzi pan doktor, który bada misia i podaje mu lekarstwa; miś połyka leki, płucze gardło (jednocześnie usprawniany jest grzbiet języka) i zasypia. Wówczas słychać chrapanie. Urozmaicheniem zabawy może być rysowanie lub kolorowanie sylwetki misia.

- **Zabawa „Huśtanie ulubionej zabawki”** (ćwiczenie kształtujące oddychanie brzuszno- przeponowe).

Przebieg zabawy: na brzuszku dziecka leżącego płasko na podłodze kładziemy książkę (wielkość zależy od wieku dziecka i stopnia zaawansowania ćwiczeń), a na niej ulubioną zabawkę; w czasie wdechu zabawka unosi się do góry, przy wydechu opada; aby zabawka nie spadła z huśtawki wdech i wydech muszą być powolne i równomierne z chwilowym zatrzymaniem powietrza.

- **Zabawa „Harmonijka”** (ćwiczenia oddechowe połączone z ruchem).

Przebieg zabawy: wersja 1 - dzieci stoją w małym rozkroku z rękoma na biodrach; wykonują skłon w bok, głęboko wciągają powietrze do płuc, drugą stroną tułowia

rozciągając się jak harmonijka. Następnie wyprostowują się, wyciskając powietrze z harmonijki; potem wykonują skłon w drugą stronę, znowu rozciągają harmonijkę i wyprostowując się wydychają powietrze.

Wersja 2 – dzieci siedzą ze skrzyżowanymi nogami; kładą ręce na karku, wykonują skłon w bok, drugą stroną tułowia rozciągając jak harmonijkę i wykonując głęboki wdech. Następnie wyprostowują się i wydmuchują powietrze.

- **Zabawa „Koniki”** (ćwiczenie warg).

Dzieci dobierają się parami i w rytm melodii biegają po sali jedno za drugim – „konik” i „woźnica” połączone lejcami (np. szarfą). W jednej przerwie między akompaniamentem „koniki” parszczą (poprzez wprawianie ust w drgania), w drugiej- „woźnica” cmoka, by konik biegł dalej.

- **Zabawa „Języczek na defiladzie”** (ćwiczenie języka).

Mówimy dzieciom, że ich języki maszerują na defiladzie: raz czubek języka ustawiamy na górną wargę, dwa- czubek języka kierujemy do lewego kąca ust, trzy- czubek języka układamy na dolnej wardze, cztery – czubek języka kierujemy do prawego kąca ust.

Ruchy języka powinny być energiczne i zdecydowane, a tempo liczenia dostosowane do możliwości dzieci. Po kilkakrotnym wykonaniu ćwiczenia, należy zmienić kierunek marszu języka.

- **Zabawa „Psołki i Śmieszki”** (ma na celu uzyskanie prawidłowej artykulacji dentalizowanych spółgłosek miękkich).

Prowadzący opowiada dzieciom, że dawno temu żyły na świecie Psołki i Śmieszki. Były to ludki, niezwykle ruchliwe, wścibskie i ciekawe. Psołki były dokuczliwe, a to wypiły kotkowi mleko, a to pieskowi dały pstryczka w nos. Śmieszki rozweselały wszystkich, śmiejąc się i mocno zaciskając zęby: *sisisi, hihhi*. Dzieci podzielone są na dwie grupy- Psołki i Śmieszki. Psołki biegają po sali, rozglądają się, co by można spocścić, a Śmieszki śmieją się. Po chwili należy zamienić role. Psołki poruszają się na określony sygnał, a Śmieszki na inny.

- **Zabawa „Gaszenie pożaru”** (ćwiczenie artykulacyjne mające na celu różnicowanie głosek **sz-s**).

Dzieci - strażacy ustawiają się parami i na umówiony sygnał, np.: rytmiczne uderzanie w bębenek jadą do pożaru, dźwięk trąbki wyskakują z wozu i gaszą pożar, naśladując szum wody: sz sz sz i na zmianę syczenie ognia: s s s.

- Słuchowe różnicowanie głosek opozycyjnych sz-s.

Prowadzący opowiada, jak to pewnego razu u pana Antoniego wybuchł pożar. Płomienie szybko się rozprzestrzeniły i były bardzo zadowolone z tego, że mogą wyrządzić tyle szkody.

Sąsiedzi zauważyli pożar i wezwali straż pożarną; dzielni strażacy rozwinęli długi wąż i zaczęli polewać płomienie wodą. Płomienie zaczęły się kurczyć i syczeć - ssss, a woda szumiła - sz sz sz sz.

Sąsiedzi cieszyli się, że woda zalewała ogień i gdy słyszeli szum wody sz sz sz sz, klaskali z radości, a gdy słyszeli syczące płomienie ssss, opuszczali ręce.

Prowadzący prosi dzieci, by za przykładem sąsiadów klaskali w ręce, gdy usłyszą szum wody a opuszczali je, gdy usłyszą syczenie ognia.

- **Zabawa „Domino wyrazowe”** (ćwiczenia artykulacyjne i ćwiczenia słuchu fonematycznego).

Dzieci siedzą w kole i pierwsze wypowiada jeden wyraz. Następnie drugie dobiera

wyraz w ten sposób, by zaczynał się on na głoskę wygłosową poprzedniego, trzecie dziecko wypowiada kolejny wyraz według tej samej zasady, np.: dom- mama- agrest- torba- album- mak.

Do przeprowadzenia zabawy można wykorzystać zestaw obrazków znacznie ułatwiających ćwiczenie.

Literatura:

1. Stecko E. „Zaburzenia mowy dziecięce - wczesne rozpoznawanie i postępowanie logopedyczne” Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa 1996.
2. Skorek E. M. „Z logopedią na ty. Podręczny słownik logopedyczny” Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2000.

Fot. Ewa Ruszkowska

Scenariusz: Wychowanie fizyczne (z dostosowaniami)

Ewa Marciniak – Kulka

kontynuacja cyklu scenariuszy lekcji z zakresu edukacji regionalnej

Sala gimnastyczna w terenie

Scenariusz zawiera dostosowania dotyczące uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną autorstwa dr Violetty Florkiewicz.

Las w Chojnem, fot. Ewa Ruszkowska

Portret lasu – odzwierciedlenie różnorodności biologicznej

W tym scenariuszu podyskutujmy. Bo nie ma on być tradycyjną instrukcją, ma być inspiracją i zachętą. Ma generować Twoje pomysły do zrealizowania, w miejscu gdzie mogą być przeprowadzone te zajęcia.

Moja sugestia jest taka, aby zajęcia były zrealizowane w lesie znajdującym się w najbliższej okolicy szkoły lub w ogólnodostępnym parku. Ta lekcja ma być wstępem do zaplanowania projektu uczniowskiego. Będzie więc miała ciąg dalszy zarówno

w szkole jak i w pracy samodzielnej grup poza planem lekcji. W proces wsparcia uczniów, oprócz nauczyciela w-f, powinni się zaangażować również nauczyciele innych przedmiotów np. biologii, języka polskiego, plastyki, techniki, może języka obcego. Pamiętajmy jednak, że rolą nauczyciela w projekcie jest konsultacja i wspieranie, nie kierowanie i realizacja własnych pomysłów.

*Dostosowania dotyczące uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną zostały oznaczone * i niebieskim kolorem.*

**Jakim hasłem zachęcisz swoich uczniów do zainteresowania się zagadnieniem?
Czyli jak zaprojektować temat zajęć?**

**(przygotowanie zestawu wyrazów, który ułatwi sformułowanie tematu).*

Temat: Sprawność ciała – inwestycja całozyciowa. Ile przyrody? Ile przygody? Ile zdrowia? Cdn.

Ten temat możesz modelować w zależności od miejsca i sytuacji lokalnej. Może warto zamieścić w temacie jakiś element lokalny, wiążący naszego ucznia ze znanymi mu miejscami

i dobrze się z nimi kojarzący. Pamiętaj, temat ma motywować i zachęcać do pogłębionej analizy zagadnień z nim skojarzonych.

Czy podstawa programowa tego wymaga?

Przedmiot: Wychowanie fizyczne

Wymagania podstawy programowej:

VI. Edukacja zdrowotna. Uczeń:

10) planuje projekt dotyczący wybranych zagadnień zdrowia oraz wskazuje na sposoby pozyskania sojuszników i współuczestników projektu w szkole, domu lub

w społeczności lokalnej;

11) omawia, na czym polega współuczestnictwo i współpraca ludzi, organizacji

i instytucji w działaniach na rzecz zdrowia;

12) wyjaśnia, jaki jest związek między zdrowiem i środowiskiem oraz co sam może

zrobić, aby tworzyć środowisko sprzyjające zdrowiu.

Co będzie wskazywało, że uczeń osiągnął rezultaty, które zaplanowałeś/aś?

Cele (forma operacyjna):

Po zakończonych zajęciach uczeń będzie potrafił:

- Dobrać przynajmniej 6 różnych ćwiczeń fizycznych, które można wykonać we wskazanym miejscu w lesie z wykorzystaniem naturalnych przeszkód, ukształtowania terenu i innych walorów. * [Dobrać przykładowe ćwiczenia \(2-3\), które można wykonać w lesie](#)
- Określić grupę lub grupy adresatów tych ćwiczeń.
- Określić, jak każde z ćwiczeń może wpłynąć na poprawę kondycji fizycznej ćwiczącego. * [określić jak ćwiczenia fizyczne wpływają na nasze zdrowie](#)
- Zaprojektować mapę lub plan szlaku treningowo-rekreacyjnego we wskazanym miejscu w lesie lub parku. * [wskazać w parku, lesie najlepsze miejsca do ćwiczeń](#)
- Wykonać pod kierunkiem wybranego z grupy trenera zaplanowane ćwiczenia w wybranych miejscach.

Jaka myśl pedagogiczna będzie przyświecała budowaniu koncepcji zajęć?

Strategia edukacyjna:

Projekt edukacyjny został dość istotnie umocowany we współczesnej edukacji. Dobrze zaplanowany i zrealizowany jest zarówno szkołą kompetencji kluczowych jak i kształtowania postaw. Warto aby w naszej nauczycielskiej świadomości funkcjonowało przekonanie że:

Planują uczniowie samodzielnie – daj im swobodę w rozwijaniu myślenia i wyobraźni

Realizują uczniowie samodzielnie – daj im możliwość popełniania błędów i spontanicznej radości z małych sukcesów

Prezentują uczniowie samodzielnie – uznaj, że mają prawo do wyboru zarówno formy jak treści prezentacji

Oceniają również uczniowie sami (samoocena, ocena koleżeńska w oparciu o wcześniej ustalone kryteria) – Twój głos jest jednym z głosów eksperckich

Jaki rodzaj metod wybierzesz, aby było interesująco i zostały osiągnięte założone cele?

*** Przedstawić kilka propozycji metod i zapytać**

Który rodzaj metod wybierzesz, aby było interesująco i zostały osiągnięte założone cele?

Metody i formy pracy:

Zajęcia będą wstępem do zastosowania metody projektów. Projekt ten będzie realizowany w grupach. Te zajęcia mogą być pierwszą przymiarką do ukonstytuowania się grup pracujących dłużej. Nie musi jednak tak być. Po powrocie do szkoły grupy mogą zweryfikować swoje składy na cały projekt.

Jak zaplanujesz czas w warunkach jakie możesz mieć na te zajęcia w swojej szkole?

Czas realizacji zajęć:

Łączny czas na realizację tej lekcji to 45 minut, a w tym

do 7 pierwszych minut na wyjaśnienia i wprowadzenie w tematykę projektu

30 minut na samodzielną pracę grup

7-8 minut na podsumowanie i ewaluację

Jak krok po kroku może wyglądać Twoja lekcja i jakie mogą być odstępstwa?

Przebieg zajęć:

Uczniowie otaczają kręgiem nauczyciela. Nauczyciel na dobry początek proponuje kilka głębokich oddechów. Potem 5 „głupich”, radosnych podskoków zgodnie z własnym poczuciem humoru – gromadzimy endorfiny.

Następnie n-l przedstawia – pokazuje wydrukowane dużymi literami - na kartce papieru hasło tematu: **Sprawność ciała – inwestycja całościowa. Ile przyrody? Ile przygody? Ile zdrowia? Cdn.** Prosi uczniów o podanie przynajmniej dwóch argumentów, że sprawność ciała to może być inwestycja całościowa. ***Podanie dwóch informacji: Co się dzieje z moim ciałem, ze mną kiedy ćwiczę?** Informuje, że argumentów może być więcej i warto się nad tym zastanawiać. Warto się także zastanowić nad kolejnymi pytaniami w temacie podczas pracy nad wykonaniem zadania w grupach. Ta lekcja dostarczy materiału do myślenia. Na tym kończą się wyjaśnienia i wprowadzenie w zagadnienie.

Potem uczniowie dzielą się na grupy – najwyżej 4 osobowe (*** ucznia z niepełnosprawnością intelektualną włączamy do grupy, w której może wykazać się samodzielnością, a gdy będzie taka potrzeba, otrzyma wsparcie**) w wyjątkowych sytuacjach 5 osobowe. Jeżeli jest z tym kłopot, to nauczyciel prosi o zgromadzenie (nazbieranie) 4 liści przynajmniej 6 gatunków roślin rosnących w pobliżu, tak aby rośliny nie uległy zniszczeniu. W przyrodzie w sposób naturalny rośliny tracą część liści i radzą sobie dobrze. Warto o tym pamiętać. Liście są liczone, wkładane po cztery do woreczka. Uczniowie z woreczka losują swoją grupę. Jeżeli potrafimy nazwać gatunki roślin, z których pochodzą liście, to grupy przyjmują takie nazwy, jeżeli nie, to prosimy grupy, aby zaproponowały nazwę dla swojej grupy.

Jeżeli klasa realizowała już projekty edukacyjne, to otrzymuje informację, że ta lekcja jest zainicjowaniem projektu, dostaje treść zadania do wykonania i pracuje zgodnie z własną koncepcją. Jeżeli klasa nie realizowała żadnego projektu, to otrzymuje informację, że właśnie zaczyna pracę w samodzielnym projekcie edukacyjnym. Praca ta będzie miała ciąg dalszy w szkole i tam też będą kolejne informacje. Dziś trzeba wykonać zadanie zgodnie z poleceniem i materiały zabrać ze sobą do szkoły.

Grupy realizują zadanie zgodnie z poleceniem. Z gotowym zgłaszają się we wskazane miejsce.

Nauczyciel prosi, aby każda z grup przedstawiła jedną wybraną kartę ćwiczenia, zademonstrowała ćwiczenie i przedstawiła wnioski z listy kontrolnej wykonania zadania.

Na zakończenie w krótkiej dyskusji nauczyciel przypomina, że pomysły warto skonsultować w szkole z nauczycielem w-f lub jeżeli jest tym nauczycielem, to zaprasza na takie konsultacje, na kolejnej lekcji.

Jak się upewnisz o osiągniętych celach i o problemach do rozwiązania w przyszłych podobnych okolicznościach?

Ewaluacja. Rekapitulacja. Podsumowanie.

Podsumowanie i ewaluacja będą prowadzone zgodnie z listą kontrolną wykonania zadania. W części grupy wykonują je samodzielnie, a informacje zwrotne wymieniają z nauczycielem podczas dyskusji podsumowującej.

Co będzie potrzebne do osiągnięcia celów i zapewnienia atrakcyjności zajęć?
--

Materiały i środki dydaktyczne:

Treść zadania do wykonania dla każdej grupy

Karta ćwiczenia – 6 kart ćwiczenia dla każdej grupy

Mapa szlaku treningowo-rekreacyjnego - 1 egzemplarz karty do naszkicowania mapy dla każdej grupy – odległości mierzone krokami.

Sztywna podkładka – minimum jedna dla każdej grupy, jeżeli są dostępne - to dwie.

Ołówek, mogą być również kolorowe pisaki, długopis – w zestawie dla każdej grupy lub poprosić uczniów wcześniej o zabranie ze sobą własnych.

Lista kontrolna wykonania zadania - Co i jak udało się zrobić? – jedna dla każdej grupy.

Stroje i buty sportowe uczestników – poprosić o przyjście w tym dniu w takich strojach.

Jak zadbać o dostosowanie tych zajęć do atrakcyjnej i skutecznej edukacji uczniów ze SPE?
--

Sugestie dostosowań:

*Dostosowania dotyczące uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną zostały oznaczone * i niebieskim kolorem.*

Jeśli zechcesz - skorzystaj lub opracuj samodzielnie.
--

Załączniki

Załącznik 1. Zadanie dla grupy - Sprawność ciała – inwestycja całożyciowa. Ile przyrody? Ile przygody? Ile zdrowia? Cdn.

Załącznik 2. Karta ćwiczenia

Załącznik 3. Mapa szlaku treningowo-rekreacyjnego

Załącznik 4. Lista kontrolna wykonania zadania - Co i jak udało się zrobić?

Ćwiczenia w lesie w Rafałowie fot. Ewa Ruszkowska

Załącznik 1.

Sprawność ciała – inwestycja całożyciowa. Ile przyrody? Ile przygody? Ile zdrowia? Cdn.

Zadanie dla grupy

1. Wyobraźcie sobie, że las w którym jesteście, to doskonała sala gimnastyczna. Rozejrzyjcie się dookoła i niech Wam wyobraźnia podpowie, które miejsca mogą być przyrządami gimnastycznymi. Poszukajcie 6 takich miejsc i opracujcie jakie ćwiczenie gimnastyczne można w każdym z nich wykonać. Zadbajcie o to, aby każde z ćwiczeń było inne i pozwalało rozćwiczyć różne partie ciała.
2. Następnie wyznaczcie trasę takiego naturalnego szlaku treningowo-rekreacyjnego. Aby ją wyznaczyć przejdźcie wszyscy całą trasę z miejsca do miejsca stawiając duże kroki i licząc je pomiędzy miejscami wykonania ćwiczenia. Zapiszcie ile kroków każdy wykonał.
3. Podczas przejścia, pod kierunkiem lidera grupy, w każdym miejscu wykonajcie zaplanowane ćwiczenie.
4. Na arkuszu „Plan szlaku treningowo-rekreacyjnego” naszkicujcie ten plan. Jaki ma być szkic, zdecydujcie sami. Ważne jest, aby każda z osób w grupie rozumiała, jak nim się posłużyć podczas wykonywania ćwiczeń.
5. W każdym z miejsc gdzie wykonywane jest ćwiczenie wypełnijcie również „Kartę ćwiczenia”
6. Możecie wykonać fotografie miejsc wybranych na każde ćwiczenie. Po powrocie do szkoły uzupełnicie Kartę ćwiczeń o fotografie.
7. Na zakończenie pracy wypełnijcie Listę kontrolną.

Dobrze rozdzielcie zadania pomiędzy siebie i szanujcie czas, bo pracy dużo, a czasu niezbyt dużo. Ścisłe współpracujcie.

Niech wykonanie tego zadania będzie dla Was znakomitą przygodą w przyrodzie dla zdrowia. Powodzenia.

**Dla koordynatora grupy wcześniej przygotowujemy propozycję zadań, które samodzielnie może wykonać uczeń z lekką niepełnosprawnością intelektualną.*

Karta ćwiczenia

Naszkicujcie jaki rodzaj ruchu będzie wykonywany w miejscu, które wybraliście. Ruchy kolejnych postaci pokażcie strzałkami. Zaznaczcie, które to ćwiczenie w kolejności Waszego planu.

Opiszcie krótko jak należy wykonać ćwiczenie? (z jakiej pozycji rozpocząć, co wykonać, jak zakończyć?) *uczeń może zademonstrować własne ćwiczenie, ktoś z grupy natomiast je opisuje

Kto powinien wykonywać takie ćwiczenia? (wszyscy chętni, młodzież, osoby starsze, co może być przeciwwskazaniem do wykonania tego ćwiczenia lub inne ważne informacje dotyczące adresata)

Jakie elementy przyrody wykorzystacie? (pień drzewa, rów, zwalone drzewo, kilka drzew aby zorganizować slalom lub inne, które uznacie za ciekawe)

Jakie partie ciała będą ćwiczone i jakie mogą być z tego korzyści dla ćwiczącego?

Jakie zasady zachować, aby przyroda nie ucierpiała?

Inne ważne informacje jakie powinien posiadać ćwiczący? (jeżeli są i należy je podać)

Szkic lub fotografia miejsca gdzie można wykonać to ćwiczenie.

Mapa szlaku treningowo-rekreacyjnego

(możecie nazwać swój szlak)

Na planie wpiszcie liczby kroków pomiędzy poszczególnymi miejscami wykonania ćwiczeń od najmniejszej do największej czyli np. 17-19, co może znaczyć od miejsca ćwiczenia 2 do miejsca ćwiczenia 3 - Marysia 19 kroków, Waldek 17. Kroki policzcie i zapiszcie w tabelce dla każdej osoby z grupy * kroki liczone w parze z drugą osobą

Odległości mierzone w krokach pomiędzy miejscami wykonywania ćwiczeń

Lp.	Imię i pierwsza litera nazwiska	Liczba kroków od miejsca ćwiczenia do kolejnego miejsca ćwiczenia				
		1-2	2-3	3-4	4-5	5-6
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						

Lista kontrolna wykonania zadania - Co i jak udało się zrobić?

Lp.	Co zrobiliśmy?	Jak zrobiliśmy kompletnie, to wstawiamy ptaszek (✓)	Co było kłopotem?	Co sprawiło radość?
	Opracowaliśmy 6 ćwiczeń do wykonania w konkretnych miejscach w lesie <i>*podał propozycję 2 ćwiczeń do wykonania w lesie</i>			
	Wypełniliśmy dokładnie Kartę ćwiczenia			
	Naszkicowaliśmy mapę szlaku treningowo-rekreacyjnego <i>*obserwował szkicowanie mapy szlaku treningowo - rekreacyjnego</i>			
	Wszyscy wykonali każde ćwiczenie <i>*uczeń wykonał 3 wybrane ćwiczenia</i>			
	Wszyscy przeszli całą trasę i policzyli kroki pomiędzy miejscami wykonania ćwiczeń <i>*uczeń przeszedł wraz z innymi całą trasę</i>			
	Zrobiliśmy zdjęcia lub rysunki w każdym miejscu wybranym do wykonania ćwiczenia <i>*zrobił zdjęcia wybranych miejsc</i>			

W pola znajdujące się poniżej zapisanych haseł z tematu tej lekcji zapiszcie przynajmniej po 3 argumenty dlaczego ważne jest wykorzystywanie tych wszystkich elementów w planowaniu wypoczynku w naturze?

Przyroda	Zdrowie	Przygoda

Zachęcamy do wykorzystania formuły metodycznej do opracowania własnego scenariusza i wykorzystania tam własnych doświadczeń. Państwa pomysły będziemy systematycznie publikować, jak już pisaliśmy to znakomita forma dzielenia się swoim dorobkiem pedagogicznym. Zatem, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, odkrywajmy wielki świat wspólnie z naszymi uczniami tuż „za rogiem”.

Własne pomysły prosimy przysyłać na adres wchlebowska@wodnsieradz.edu.pl

NA DŁUGIEJ PRZERWIE, CZYLI ROZMOWY W TŁOKU

Rozmawiają Dorota Błaszczuk i Agata Janiak - matki dzieci nazywanych przez szkołę "trudnymi", a także nauczycielki niewierzące w system edukacji, ale nieustannie wierzące w sens nauczania rozumianego jako relacja z uczniem i jego rodzicem

DB: Rozmawialiśmy ostatnio o potrzebie zmian w szkole, nie przypuszczając nawet, że zmiany nastąpią same i w tak krótkim czasie.

AJ: Rzeczywiście, szkoła została zmuszona do wejścia w XXI wiek i w większości wypadków udało jej się ten stan osiągnąć w, mniej więcej, tydzień.

DB: Nurtuje mnie jednak pytanie, czy zmieniło się podejście do nauczania, czy tylko forma przekazu?

AJ: Z tym jest różnie, są nauczyciele, dla których ta niełatwa sytuacja stała się punktem wyjścia do zmiany - odkryli możliwości, jakie daje Internet, ale sporo wciąż takich, którzy przekazują instrukcje w rodzaju: wykonaj ćwiczenia/zadania od

strony 35 do strony 38 i przez e-dzienniki przesyłają nieśmiertelne karty pracy.

DB: Być może jest ich nawet więcej, ale tym razem będę ich bronić, bo uważam, że w przeciwieństwie do Ministerstwa Edukacji i nauczycieli z TVP radzą sobie naprawdę nieźle. Internet pełen jest pomysłów, gotowych propozycji, samouczków, informatycznych pomocy do przeprowadzania lekcji zdalnie. I nauczyciele skwapliwie z tego korzystają, zdobywają codziennie umiejętności, o które by się nie podejrzewali i w rozwijaniu których nikt im specjalnie do tej pory nie pomagał. Wzruszające są sposoby, jakimi organizują proces uczenia się swoich uczniów: od kupowania tablic do domu, po instalowanie kamerek do lampek biurkowych, nocne wystukiwanie webinarów, żeby rano przeprowadzić lekcje na nieznanej do tej pory platformie czy aplikacji. Wszystko po to, by sprostać jakoś okolicznościom i nie zawieść.

AJ: Trzeba podkreślić, że te inicjatywy to pomoc wzajemna nauczycieli, zawiodły nas wszystkie instytucje mające z definicji wspierać nasze działania. Zachowują się tak, jakby kwarantanna była feriami, czasem wolnym od szkoły, który trzeba nam i naszym uczniom zagospodarować.

DB: Mamy tu do czynienia ze swoistą schizofrenią, bo MEN, kuratoria, organy sprawujące nadzór, dyrektorzy oczekują od nas realizacji podstawy programowej, oceniania, klasyfikacji, przeprowadzenia próbnych egzaminów, a instytucje wspierające proponują "gry i zabawy" dla urozmaicenia wolnego czasu. CKE zaś proponuje ćwiczyć coś, co już przećwiczone...

AJ: A tymczasem pojęcie "czas wolny" zniknęło z przestrzeni domowych, bo nie ma go w życiu ani uczniów, ani ich rodziców, a na pewno nie ma go w życiu nau-

czycieli. Mówię to jako nauczyciel i - rodzic.

DB: No właśnie - rodzice - im też nikt nie ułatwia życia, przykuwając wraz z dzieckiem do biurka na długie godziny zakończone zrobieniem zdjęć dokumentujących domowe lekcje w-fu, nagraniem piosenki/wierszyka, które trzeba jeszcze wysłać do pani albo pana.

AJ: Nauczyciele robią tak, bo tego wymaga dyrektor - skoro ma płacić mu za pracę, to ten musi wykazać, że pracuje - dużo pracuje. Realizuje świętą podstawę programową nie bacząc na zarazę.

DB: Szczególnie myślę tu o rodzicach dzieci ze szczególnymi potrzebami - dla których sama izolacja jest trudna, zmiana dotychczasowej rutyny zaburza ich poczucia bezpieczeństwa.

AJ: Rola nauczyciela w tym przypadku to rola psychologa - dla rodzica także.

DB: Stan na trzeci tydzień kwarantanny narodowej jest następujący: nauczyciele w większości wiedzą, co robią, wystarczy im nie przeszkadzać.

AJ: Liczę na to, że ci, którzy są w tych nowościach jeszcze zagubieni - niedługo sobie poradzą. Uczniowie dostosowali się raczej łatwo - to "cyfrowi tubylcy". Do tej pory szkoła uparcie tkwiła w XX wieku, dumnie wpisując do statutów zakaz korzystania ze smartfonów. Teraz, chcąc nie chcąc, musi je zaakceptować i mam nadzieję, że dostrzeże korzyści z tego płynące.

DB: Nie ryzykuję takiego optymizmu, ale o tym przyjdzie nam się przekonać w niedającej się przewidzieć przyszłości.

AJ: Życmy sobie zatem zdrowia, cierpliwości i niekończącej się kreatywności.

Drodzy Czytelnicy,

Tradycyjnie kończymy drugi numer czasopisma cytatem, tym razem - Janusz Korczak - *Jak kochać dziecko. Prawo dziecka do szacunku*. Źródło: <https://wolnelektury.pl/katalog/autor/janusz-korczak/>

„Pozwólmy ochoczo pić radość poranka i ufać. Dziecko tak właśnie chce. Nie żał mu czasu na bajkę, rozmowę z psem, chwytanie piłki, dokładne obejrzenie obrazka, przerysowanie litery, a wszystko życzliwie. Ono właśnie ma słuszość”.

Zapraszamy do współpracy, prosimy o przesyłanie materiałów do publikacji na adres: wchlebowska@wodnsieradz.edu.pl

W przygotowaniu numer specjalny czasopisma, poświęcony edukacji „w czasach zarazy”.

Wydawca

WODN w Sieradzu
ul. 3 Maja 7
98-200 Sieradz
Tel. 43 822 36 91, 43 822 52 15

Zespół redakcyjny

Wiesława Chlebowska – koordynator zespołu
Ewa Ruszkowska
dr Violetta Florkiewicz
Anna Guć
Dorota Błaszczuk
Agata Janiak
Tomasz Świniarski

Forum Edukacyjne

Elektroniczny Magazyn

WODN w Sieradzu

Czasopismo można pobrać ze strony www.wodnsieradz.edu.pl w formacie PDF

Licencja: CC BY-NC-ND 3.0 PL <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>